

Aanwezig RvR: Art. 5.1.2.e [REDACTED], Marjon Stegeman, Art. 5.1.2.e [REDACTED], Art. 5.1.2.e [REDACTED]
 Aanwezig NOV: Art. 5.1.2.e [REDACTED]

Andere bestuurlijke aangelegenheid

Andere bestuurlijke aangelegenheid

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Overleg RvR - NOvA 25 september 2019 Inschrijvingsvoorwaarden 2020

Aanwezig RvR: Marjon Stegeman, Art. 5.1.2.e

Aanwezig NOvA: Art. 5.1.2.e

Agenda:

1. Bespreeknotitie tekstvoorstel Voorwaarden verrichten werkzaamheden advocaat-stagiaires onder begeleiding patroon

Andere bestuurlijke aangelegenheid

[Redacted text block]

1. Bespreeknotitie tekstvoorstel Voorwaarden verrichten werkzaamheden advocaat-stagiaires onder begeleiding patroon

De NOvA zal in het kader van best practices sessies met portefeuillehouders gaan houden waarin zal worden besproken welke werkzaamheden op de verschillende rechtsterreinen wel/niet door advocaat-stagiaires en door paralegals kunnen worden verricht.

Voor wat betreft de gestelde voorwaarden merkt Art. 5.1.2.e op dat het wenselijk is als de advocaat-stagiaire uitsluitend in loondienst is bij hetzelfde kantoor als zijn/haar patroon.

Het lijkt goed om een rechtsgebied als het psychiatrisch patiëntenrecht, waar voor toelating geldt dat de stage afgerond moet zijn, uit te zonderen. In de praktijk zullen advocaat-stagiaires al vrijwel niet werkzaam zijn in toevoegingen van hun patroon op dit terrein.

Afgesproken wordt om ook weer niet te veel te willen regelen in de te stellen voorwaarden. Uitgangspunt is immers de verhouding tussen advocaat-stagiaire en patroon, afgekaderd binnen de wet- en regelgeving van de NOvA en de daarvoor door de NOvA ontwikkelde best practices, het competentieprofiel en het portfolio.

De NOvA zal de notitie eerst met portefeuillehouders bespreken en reageert dan uiterlijk 25 oktober naar de Raad. De Raad en NovA hebben dan op 25 oktober tevens een inbelaafspraak om openstaande punten nader af te stemmen.

Andere bestuurlijke aangelegenheid

[Redacted text block]

Andere bestuurlijke aangelegenheid

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Andere bestuurlijke aangelegenheid

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Memo Raad voor Rechtsbijstand

Aan : Irene Nijboer / **Art. 5.1.2.e**
Onderwerp : Inzetten paralegals, Inschrijvingsvoorwaarden advocatuur RvR
Datum : 6 december 2019

1. Overleg Orde

De Raad bespreekt met de NOvA de mogelijkheden van het betrekken van paralegals bij de verlening van gesubsidieerde rechtsbijstand op toevoegingen.

Deze beleidsoptie kan advocatenpraktijken in het kader van een gezonde bedrijfsvoering meer mogelijkheden geven en draagt toekomstgericht misschien ook bij aan het behoud van voldoende aanbod van gesubsidieerde rechtsbijstand. Tegelijkertijd is het erg belangrijk dat rechtzoekenden op kwalitatief goede wijze bijgestaan worden en dat het wettelijk stelsel niet verwordt tot een systeem waarin rechtsbijstand door niet-advocaten wordt verleend, terwijl het uitgangspunt juist steeds geweest is dat toevoegingszaken zoveel mogelijk door advocaten worden behandeld.

Uit de praktijk zijn slechte voorbeelden van de inzet van paralegals bekend.

De inschrijvingsvoorwaarden voor advocaten kennen steeds meer en steeds hogere kwaliteitseisen. Het ligt niet voor de hand om aan dat uitgangspunt heel veel concessies te doen.

De NOvA dubt nog of mogelijkheden om paralegals in te zetten helpen. Het helpt voor een gezonde bedrijfsvoering namelijk alleen als paralegals het werk van advocaten kunnen doen met dezelfde vergoeding als de advocaat. (N.B.: tariefdifferentiatie binnen een toevoeging tussen een advocaat en een paralegal is technisch sowieso nog niet mogelijk).

Daarnaast is het zo dat in gesprekken met de advocatuur naar voren komt dat het aannemen van een paralegal een investering is, waarvan het onzeker is of deze rendeert. In ieder geval gaat de kost voor de baat uit, wat voor een aantal kantoren daarom geen soelaas biedt, gezien het beperkte vet op de botten. Ook moet een kantoor daarvoor sowieso een zekere schaalgrootte hebben.

2. Huidig Juridisch kader, Gedragsregels en Inschrijvingsvoorwaarden advocatuur

Artikel 1 I. Inschrijvingsvoorwaarden advocatuur bepaalt het volgende:

De advocaat dient de zaken waarin hij is toegevoegd persoonlijk te behandelen dan wel de aan hem toebedeelde piketdiensten persoonlijk te verrichten, behoudens gevallen waarin sprake is van overmacht, ziekte, op dezelfde dag geplande zittingen in andere zaken of andere zwaarwegende redenen. In dat geval zorgt de advocaat voor waarneming. Indien een andere advocaat voor hem waarneemt, blijft ook de toegevoegde advocaat aanspreekbaar op de kwaliteit van de verleende rechtsbijstand.

Volgens Artikel 13 van de Gedragsregels voor advocaten mag een advocaat niet zomaar hulppersonen inschakelen:

- 1. De advocaat voert de aan hem gegeven opdracht persoonlijk uit. De advocaat mag in overleg met zijn cliënt van dit uitgangspunt afwijken; tevens is het hem toegestaan om, in overleg met zijn cliënt, andere advocaten en zo nodig hulppersonen in te schakelen.*
- 2. De advocaat mag zijn medewerkers die geen advocaat zijn slechts zelfstandig zaken laten behandelen indien hij zich ervan heeft overtuigd dat zij daartoe bekwaam zijn en hij het terrein waarop zij dit mogen doen, heeft afgebakend. De advocaat blijft tegenover zijn cliënt voor de uitvoering van de opdracht verantwoordelijk.*

De advocaat mag volgens de Gedragsregels alleen hulppersonen inschakelen als hij zich ervan heeft overtuigd dat zij daartoe bekwaam zijn en hij het terrein waarop zij dit mogen doen, heeft afgebakend. De NOvA heeft aangegeven dat te ontwikkelen best practices hier nader zicht op kunnen geven. Het kiezen van deze insteek is op zichzelf heel begrijpelijk, maar betekent tegelijk ook dat het proces richting het inzetten van paralegals langduriger is en ook geheel afhankelijk van de komst van deze best practices zou zijn. Het beschrijven van best-practices –kost tijd, veel vorderingen heeft de NOvA nog niet gemaakt. De Raad kan deze best-practices niet zelf beschrijven.

3. Mogelijke tussentijdse optie

Wil de Raad eerder de inzet van paralegals kunnen gaan toestaan, dan zouden we kunnen regelen dat de advocaat in een toevoegingszaak door hem afgebakende werkzaamheden aan juridisch medewerkers mag overlaten, vermits zij gediplomeerd HBO-jurist of MR/Msc Rechten zijn en voldoen aan de specifieke kwaliteitseisen die voor het terrein worden gesteld. Dat voorkomt verwatering van die eisen.

Het advocatenkantoor dat een paralegal voor het verlenen van gesubsidieerde rechtsbijstand wil inzetten, zou dan bijvoorbeeld een goed toegelichte melding van de bekwaamheid van de paralegal en van de afbakening van diens werkzaamheden aan de Deken kunnen doen, zodat hierop toezicht mogelijk is, en ook aan de Raad voor Rechtsbijstand. De Dekens kunnen bij het toezicht en bij kantoorbezoeken deze meldingen betrekken. Het is overigens de vraag of de Orde daarvoor voelt. Op termijn zullen dan de best practices in een nadere en verfijndere kaderstelling voorzien.

Tot slot: in de Inschrijvingsvoorwaarden advocatuur 2020 zijn regels opgenomen voor het inzetten van advocaat-stagiaires. Deze dienen tevens leidraad te zijn. Artikel 1 onder m. van de Inschrijvingsvoorwaarden bepaalt:

In afwijking van het hierboven onder sub I. gestelde kan een advocaat-stagiair die nog niet aan de in deze inschrijvingsvoorwaarden gestelde deskundigheidseisen voldoet voor toelating tot een specialisatie, onder de volgende cumulatieve voorwaarden onder begeleiding van zijn patroon werkzaamheden verrichten in zaken waarvoor een toevoeging is verstrekt aan zijn patroon:

- de patroon voldoet aan de deskundigheidseisen in de inschrijvingsvoorwaarden van de Raad voor Rechtsbijstand op het betreffende rechtsgebied én;*
- de advocaat-stagiair is werkzaam bij hetzelfde kantoor als zijn patroon en heeft hetzelfde kantooradres als zijn patroon (geen buitenpatronaat) én;*
- de toevoeging waarop door de advocaat-stagiair werkzaamheden wordt verricht komt/blijft op naam van zijn patroon. De patroon blijft eindverantwoordelijk en is daarom bijvoorbeeld bij het eerste gesprek met de cliënt aanwezig én;*
- de volgende werkzaamheden vallen niet onder deze regeling:
Werkzaamheden in het kader van piket- en AC-diensten
Werkzaamheden op het terrein van het psychiatrisch patiëntenrecht, jeugdstrafrecht en civiel jeugdrecht*

Concept-begroting: Onderzoek functiedifferentiatie binnen de gefinancierde rechtsbijstand

Voorfase (6 maanden)	Bedrag
Actieonderzoek	140000
Vergoeding kantoren en paralegals	0
Reviewcommissie	0
Startfase (6 maanden)	
Actieonderzoek	112750
Vergoeding kantoren en paralegals	151740
Reviewcommissie, meting 1	40000
Vervolfase (6 maanden)	
Actieonderzoek	70700
Vergoeding kantoren en paralegals	145740
Reviewcommissie, meting 2	31250
Eindfase (4 maanden)	
Actieonderzoek	59800
Vergoeding kantoren en paralegals	97410
	0
Totaal	849390
Totaal actieonderzoek	323450
Totaal vergoeding kantoren en paralegals	394890
Totaal reviewcommissie	71250

Actieonderzoek

Voorfase, zes maanden: activiteit	Toelichting	Uren	Gemiddeld uurtarief	Bedrag
Nader onderzoek functiedifferentiatie rechtspraak	Korte literatuurstudie naar functiedifferentiatie in NL rechtspraak, andere landen en sectoren, aangevuld met 5-8 interviews mbt functiedifferentiatie in bestaande NL-rechtspraak	80	125	10000
Analyse veelvoorkomende zaken sociale advocatuur, selectie zaaktypen/ activiteiten	A.d.h.v. bestaande cijfers en 5-8 interviews met professionals, in aanvulling op voorwerk: welke zaken uit/ activiteiten binnen gefinancierde bijstand lijken op voorhand meest geschikt voor gevorderde werkzaamheden door paralegal? Focus ligt hierbij in ieder geval op werkzaamheden rondom intake-diagnose-voorbereiding en de selectie van 1-2 rechtsgebieden voor nadere werkzaamheden (hoogwaardig ondersteund)	100	125	12500
Kwalitatieve en economische analyse van de behandeling van geselecteerde zaaktypen	Na selectie in vorige stap: nadere kwalitatieve en economische analyse van de behandeling van deze zaken/ activiteiten (o.a. hoeveel uur wordt per zaak besteed aan welke activiteiten, e.e.a. tegen achtergrond vergoeding, welke kennis en vaardigheden zijn voor welke activiteiten noodzakelijk, welke ondersteuning is noodzakelijk/ wenselijk). Via interviews en dossieranalyse Welk bestaand materiaal (procesbeschrijvingen, werkinstructies, technologie, e.d.) kan geschikte activiteiten (w.o. in ieder geval intake) ondersteunen?	120	100	12000
Inventarisatie en beoordeling bruikbaarheid beschikbaar materiaal, aanpassen naar project	Aanpassen/ bewerken naar context project	200	100	20000
Inhuur technische expertise	Advisering en bestaande technologie aanpassen/ herontwikkelen naar behoefte ihkv project	200	100	20000
Inhuur ondersteuning vormgeving (PM, medewerking Digital Society School)	Vormgeven materiaal ten behoeve van vergroten gebruiksvriendelijkheid en bruikbaarheid binnen en buiten het project (open source-karakter)	150	80	12000
Inhuur economische expertise	Advies en begeleiding economische analyses	80	200	16000
Begeleiden/ ondersteunen wervingstraject deelnemende kantoren i.s.m. VSAN, RvR, NOVA	Projectteam heeft actieve rol in werving deelnemende kantoren, voorafgaande analyse geschiktheid, voorbereiden en bijwonen gesprekken	50	125	6250
Begeleiden/ ondersteunen werving paralegals i.s.m. deelnemende kantoren, RvR	Projectteam heeft actieve rol in werving paralegals, voorafgaande analyse geschiktheid, voorbereiden en bijwonen gesprekken	50	125	6250
Klanttevredenheidsonderzoek	Elke cliënt wordt na afloop bevraagd op tevredenheid dienstverlening	100	100	10000
Materiële kosten (o.a. reiskosten, licenties technologie)	Reservering, nader te bezien			15.000
	Subtotaal uren	1130		
	Subtotaal			140000

Startfase, zes maanden: activiteit	Toelichting	Uren	Gemiddeld uurtarief	Bedrag
Training paralegals	De geselecteerde paralegals volgen gedurende ca. 3-4 weken een intensieve training op het gebied van: visie achter het project, gebruik materiaal en technologie, alsmede inhoudelijk-juridische onderwerpen. Training heeft enerzijds een inwerkarakter, is anderzijds gericht op versterken signaal- en verbetercapaciteiten van de paralegals	250	125	31250
Organiseren en begeleiden intervisie (1 x per maand, 6 x totaal, 8 uur per keer tbv voorbereiding, verzorgen en verslag leggen)	Maandelijks bijeenbrengen medewerkers kantoren en paralegals, tbv bespreken voortgang, knel- en verbeterpunten	48	125	6000
Intensieve monitoring urenbesteding en kwaliteit werkzaamheden paralegals, supervisie vanuit projectteam (gemiddeld: 1 uur per paralegal, 6 uur per week, gedurende 24 weken)	Elke paralegal wordt individueel gevolgd op het gebied van tijdsbesteding, kwaliteit, werktevredenheid en ondersteund waar nodig	144	125	18000
N.a.v. intervisie en eigen bevindingen aanscherpen procesbeschrijvingen, optimaliseren technologie	Uit intervisie en monitoring werkzaamheden zullen verbeterpunten voortvloeien. Nader te bezien, reservering	200	125	25000
Klanttevredenheidsonderzoek	Elke cliënt wordt na afloop bevraagd op tevredenheid dienstverlening	100	100	10000
Tussenrapportage		60	125	7500
Materiële kosten (o.a. reiskosten, licenties technologie)	Reservering, nader te bezien			15.000
	Subtotaal uren	552		
	Subtotaal			112750

Vervolgfase, zes maanden (alleen bij voldoende bemoediging)	Toelichting	Uren	Gemiddeld uurtarief	Bedrag
Organiseren en begeleiden intervisie (1 x per maand, 6 x totaal, 8 uur per keer)	Maandelijks bijeenbrengen medewerkers kantoren en paralegals (evt. deels digitaal), tbv bespreken voortgang, knel- en verbeterpunten. Voorbereiding, verzorgen en verslaglegging.	48	125	6000
Monitoring urenbesteding en kwaliteit werkzaamheden paralegals, supervisie vanuit projectteam (gemiddeld: 1 uur per paralegal per 2 weken, 6 uur per week, gedurende 24 weken)	Elke paralegal wordt individueel gevolgd op het gebied van tijdsbesteding, kwaliteit, werktevredenheid en ondersteund waar nodig	72	100	7200
N.a.v. intervisie en eigen bevindingen aanscherpen procesbeschrijvingen, optimaliseren technologie	Uit intervisie en monitoren werkzaamheden zullen verbeterpunten voortvloeien. Nader te bezien, reservering	200	125	25000

Klanttevredenheidsonderzoek	<i>Elke cliënt wordt na afloop bevraagd op tevredenheid dienstverlening</i>	100	100	10000
Tussenrapportage		60	125	7500

Materiële kosten (o.a. reiskosten, licenties technologie)	<i>Reservering, nader te bezien</i>			15000
	Subtotaal uren	480		
	Subtotaal			70700

<i>Eindfase, 4 maanden: activiteit</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Uren</i>	<i>Gemiddeld uurtarief</i>	<i>Bedrag</i>
Organiseren en begeleiden interview (1 x per 2 maanden maand, 2 x totaal, 8 uur per keer)	Tweemaandelijks bijeenbrengen medewerkers kantoren en paralegals (evt. deels digitaal), tbv bespreken voortgang, knel- en verbeterpunten. Voorbereiding, verzorgen en verslaglegging.	16	125	2000
Monitoring urenbesteding en kwaliteit werkzaamheden paralegals, supervisie vanuit projectteam (gemiddeld: 1 uur per paralegal per 2 weken, 6 uur per week, gedurende 16 weken)	Elke paralegal wordt gevolgd op het gebied van tijdsbesteding en kwaliteit en ondersteund waar nodig	48	100	4800
N.a.v. interview en eigen bevindingen aanscherpen procesbeschrijvingen, optimaliseren technologie	Uit interview en monitoren werkzaamheden zullen verbeterpunten voortvloeien. Nader te bezien, reservering	100	125	12500
Bewerken opbrengst voor gebruik buiten project	Afwerking, verzorging, aanvullend 'promotiemateriaal'	100	100	10000
Klanttevredenheidsonderzoek	<i>Elke cliënt wordt na afloop bevraagd op tevredenheid dienstverlening</i>	80	100	8000
Eindrapportage		60	125	7500

Materiële kosten (o.a. reiskosten, licenties technologie)	<i>Reservering, nader te bezien</i>			15.000
	Subtotaal uren	404		
	Subtotaal			59800

Totaal

383250

Detachering/ inhuren paralegals

<i>Startfase</i>	Aantal	Maandsalaris	Jaarbasis	%WG-lasten	Jaarsalaris	Periode	Bedrag
Paralegals per jaar, gedetacheerd vanuit juridisch loket, op basis van maandsalaris	6	3800	13,88	1,25	65930	0,5	197790
<i>Vervolgfase</i>							
Paralegals per jaar, gedetacheerd vanuit juridisch loket, op basis van maandsalaris	6	3800	13,88	1,25	65930	0,5	197790
<i>Eindfase</i>							
Paralegals per jaar, gedetacheerd vanuit juridisch loket, op basis van maandsalaris	6	3800	13,88	1,25	65930	0,3	118674

<i>Startfase</i>	Aantal	Uurtarief	Uren p/m	Aantal maanden
Paralegals vanuit detacheringsbureau	6	60	160	6
<i>Vervolgfase</i>				
Paralegals vanuit detacheringsbureau	6	60	160	6
<i>Eindfase</i>				
Paralegals vanuit detacheringsbureau	6	60	160	4

Vergoeding kantoren = inzet paralegals

	Startfase	Vervolgfase	Eindfase
Materiële kosten, reservering (bedrag per kantoor voor facilitaire zaken)	3	2500	500
Vergoeding deelname (interviews, meewerken rapportages, e.d.)	3	2000	1500
			30000

Uitgangspunt: minimaal 60% van de kosten paralegal moet kunnen worden terugverdiend. Uitgaan van duurste variant.

<i>Startfase</i>	
Kosten paralegals	138240
Materiële kosten	7500
Vergoeding deelname	6000
Subtotaal startfase	151740
<i>Vervolgfase</i>	
Kosten paralegals	138240
Materiële kosten	1500
Vergoeding deelname	6000
Subtotaal vervolgfase	145740
<i>Eindfase</i>	
Kosten paralegals	92160
Materiële kosten	750
Vergoeding deelname	4500
Subtotaal eindfase	97410

PM

Voorfase

Geen werkzaamheden, bij voldoende voortgang
in voorfase en positief oordeel haalbaarheid:
uitzetten opdracht

<i>Meting 1 (moment nader te bepalen)</i>	Aantal	Uren	Totaal uren	Gem uurtarief	Bedrag
Algemene projectorganisatie	1	100	100	100	10000
Interviews deelnemende kantoren en paralegals	3	40	120	125	15000
Dossieronderzoek (beoordeling inhoudelijke kwaliteit en economische , 10 dossiers per deelnemend en maatkantoor)	60	1	60	125	7500
Tussenrapport	1	60	60	125	7500
Analyse bruikbaarheid en kwaliteit ontwikkeld materiaal	1	60	60	125	7500
Subtotaal startfase					40000
<i>Meting 2</i>					
Algemene projectorganisatie	3	10	30	125	3750
Interviews deelnemende kantoren en paralegals	3	40	120	125	15000
Dossieronderzoek (scan inhoudelijke kwaliteit, 10 dossiers per deelnemend en maatkantoor)	60	1	60	125	7500
Analyse bruikbaarheid en kwaliteit ontwikkeld materiaal	1	40	40	125	5000
			0		0
Subtotaal vervolgfase					31250

Afspraken overleg paralegals 12-2-2020

1. We nemen de mogelijkheid van het werken door paralegals op in de inschrijvingsvoorwaarden per 1-7-2020 met daarbij de opmerking dat het per 1-1-2021 ingaat.
2. In de inschrijvingsvoorwaarden per 1-7-2020 worden hoog over een set randvoorwaarden opgenomen (oa. Minimaal HBO jurist in loondienst, de huidige randvoorwaarden die gelden voor de inzet van advocaat-stagiaires in toevoegingen van hun patroon, een meldingsplicht aan de deken)
3. Op donderdag 9 april vindt het tweede overleg met de NOvA plaats (N.B. is 30 april geworden)
4. Voorafgaand aan dat overleg wordt een voorstel ingediend (opzet NOvA) voor de te hanteren set van randvoorwaarden.
5. De verdere afbakening van welke werkzaamheden wel/niet kunnen worden uitbesteed aan paralegals zal nader gedefinieerd moeten worden via best practices.
6. Art. 5.1.2.e verwacht dat binnen de gefinancierde rechtsbijstand nu in de praktijk niet veel gebruik gemaakt wordt van paralegals. Daarbij komt dat veel advocaten in de gefinancierde rechtsbijstand eenpitters zijn die vaak ook geen juridisch medewerker in dienst hebben. Vooral bij grote commerciële kantoren en dan met name in de civiele praktijk, waaronder faillissementsrecht en letselschade zal veel gebruik gemaakt worden van paralegals. Dit heeft ook te maken met de aard van de werkzaamheden, waarbij bulkwerk/stukken verzamelen door anderen dan de advocaat gedaan kan worden. Aan de andere kant wordt in de bestuursrechtpraktijk het gros al gedaan door de overheid die het hele dossier al aanlevert. Per rechtsgebied zou je via best practices in kaart brengen wat op dat specifieke rechtsgebied via een Lean Six Sigma benadering mogelijk is met paralegals. Ook bij verzekeraars zou volgens Art. 5.1.2.e weinig gebruik gemaakt worden van paralegals.
7. De Nova wil met specialisatieverenigingen gaan afspreken dat ze in hun eventuele subsidieaanvragen in het kader van rechtshulppakketten (de 10 miljoen) ook ruimte inbouwen voor het uitbesteden van werkzaamheden aan paralegals en best practice daaromtrent. Daarbij moeten niet alleen best practices worden beschreven maar ook welk deel van het proces door arbeidsdeling bij paralegals belegd zou kunnen worden.
8. Voor wat betreft de eis dat de paralegal in loondienst moet zijn geldt dat deze beperkend werkt omdat veel eenpitters geen financiële ruimte hebben om anderen in dienst te nemen. Tegelijkertijd wil je een dergelijke constructie hanteren omdat er dan een gezagsverhouding is en de kwaliteit beter te bewaken is. Voorlopig zou in ieder geval als voorwaarde moeten gelden dat de paralegal in loondienst moet zijn.
9. Art. 5.1.2.e gaat verder na:
 - a. In welke rechtsgebieden/bij welke kantoren uitbesteding aan paralegals in de praktijk nu al (naar tevredenheid) gebeurt en op welke wijze dat gebeurt.
 - b. In hoeverre er tuchtrechtelijke jurisprudentie is inzake de toepassing van artikel 13 Gedragsregels (Uitvoering opdracht/inschakeling hulppersonen)

Bespreeknotitie Betrekken van paralegals/advocaat-stagiaires door advocaten in werkzaamheden op toevoegingsbasis

1. Inleiding

In een brief van 14 december 2018 aan de Raad heeft het departement in reactie op het jaarplan 2019 het volgende opgemerkt:

De contourenbrief aan de Tweede Kamer¹ over de herziening van het stelsel bevat de aankondiging dat het niet langer verplicht wordt voor advocaten om alle activiteiten zelf uit te voeren. Ik verzoek u om een wijziging aan te brengen in de inschrijvingsvoorwaarden 2019 voor advocaten. Dit maakt dat bepaalde activiteiten niet per se door de raadsman zelf hoeven te worden verricht om voor vergoeding in aanmerking te komen. Zo kunnen paralegals of advocaat-stagiairs betrokken worden bij de rechtshulpverlening als zijnde een soort onderaannemer. De advocaat wordt eindverantwoordelijk voor de kwaliteit van de geleverde dienst. Deze wijziging heeft gevolgen voor de vergoedingssystematiek die nog zal worden uitgewerkt, maar advocaten zouden hun toevoegingspraktijk al eerder zonder de huidige restrictie kunnen gaan inrichten. Het is vanuit het programma belangrijk om dit politieke gebaar aan de advocatuur in het eerste kwartaal van 2019 in praktijk te brengen.

De Raad is vooraleerst benieuwd naar de reactie van de NOvA op bovengenoemde passage en wenst dit nader met de NOvA te bespreken.

In deze verkennende notitie wordt in paragraaf 2 gepoogd nader de strekking van de door het departement voorgestelde wijziging te duiden. In paragraaf 3 wordt een korte schets gegeven van de huidige advocatenpraktijk en relevante wet- en regelgeving. In paragraaf 5 is deze relevante wet- en regelgeving integraal opgenomen. Het belangrijkste onderdeel van de notitie vormen de bespreekpunten in paragraaf 4. Het gaat er in deze notitie om om de diverse aspecten in beeld te brengen zonder daar conclusies of waarde oordelen aan vast te plakken.

2. Strekking van de door het departement voorgestelde wijziging

De Raad maakt uit het bovenstaande op dat het betrekken van paralegals of advocaat-stagiaires in de werkzaamheden op toevoegingsbasis bedoeld is als gebaar aan de advocatuur. De gedachte zou dan zijn dat, bij een gelijkblijvende vergoeding, de advocaat een deel van de declarabele werkzaamheden uit zou kunnen besteden aan voornoemde groepen tegen een lagere vergoeding dan de vergoeding op toevoegingsbasis.

In de brief wordt echter ook gesproken over gevolgen voor de vergoedingssystematiek. Het is niet duidelijk in hoeverre het departement hier een tariefdifferentiatie nastreeft binnen de vergoeding voor de afzonderlijke werkzaamheden per toevoeging. Een dergelijke tariefdifferentiatie zou binnen de huidige context moeilijk uitvoerbaar zijn. Als hiermee een lagere vergoeding voor de verrichting van werkzaamheden door paralegals of advocaat-stagiaires bedoeld wordt, is dit moeilijk te verenigen met het idee van een gebaar aan de advocatuur.

Per afzonderlijke toevoeging zou je overigens wel kunnen denken aan een differentiatie voor advocaat-stagiaires (relatief laag tarief), leden van specialisatieverenigingen (hoog

¹ Kamerstukken 31753-155, d.d. 9-11-2018.

tarief) en overige advocaten (midden tarief). Een dergelijke differentiatie is eenvoudiger uitvoerbaar.

3. Verdeling van werkzaamheden binnen de kantoorpraktijk

In de kantoorpraktijk van veel advocaten zal het voorkomen dat niet alle voor vergoeding in aanmerking komende (juridische) werkzaamheden door de advocaat zelf worden uitgevoerd. In de praktijk zal een deel van de werkzaamheden al uitgevoerd worden door juridisch medewerkers in dienst van het kantoor of door advocaat-stagiaires.² Artikel 13 van de gedragsregels biedt ook die ruimte, waarbij de advocaat eindverantwoordelijk blijft voor de (kwaliteit van) de geleverde dienst (en hier dus ook tuchtrechtelijk op kan worden aangesproken).

Uit artikel 37 van de Wrb, artikel 2 van de Bvr en artikel 1 j van de inschrijvingsvoorwaarden vloeit op dit moment wel voort dat de advocaat de werkzaamheden zelf uitvoert, behoudens noodzakelijke waarneming. De Raad hanteert verder voor advocaat-stagiaires van High Trust kantoren die met specifieke vakken van de Beroepsopleiding zijn gestart al een Verklaring Advocaat-Stagiaire waarin het hen wordt toegestaan om voor specifieke rechtsterreinen te werken onder de begeleiding van een patroon.

Daarbij geldt dat ook in medische beroepen in de praktijk veel werkzaamheden worden uitbesteed aan verpleegkundigen, waaronder bijvoorbeeld (telefonische) diagnose en triage op de huisartsenpost.

4. Besprekpunten:

- Hoe staat de NOvA tegenover het opnemen in de inschrijvingsvoorwaarden van de mogelijkheid om een deel van de werkzaamheden uit te besteden aan advocaat-stagiaires?
- Hoe staat de NOvA tegenover het opnemen in de inschrijvingsvoorwaarden van de mogelijkheid om een deel van de werkzaamheden uit te besteden aan paralegals?
- Wie vallen wel/niet onder de definitie van paralegal in bovengenoemde zin? (bv enkel minimaal HBO juristen)
- Hoe kan de transparantie naar cliënten en de kwaliteit van ingeschakelde advocaat-stagiaires of paralegals worden gewaarborgd? Moeten aanvullende kwaliteitseisen op specifieke rechtsterreinen worden gesteld of is dit de verantwoordelijkheid van de advocaat?
- Welke voor vergoeding in aanmerking komende juridische werkzaamheden kunnen advocaat-stagiaires of paralegals wel/niet uitvoeren?
- Welke impact heeft het uitbesteden van werkzaamheden aan advocaat-stagiaires/paralegals op rechtsterreinen waarvoor de Raad voor Rechtsbijstand aanvullende deskundigheidseisen stelt?
- Welke impact heeft het uitbesteden van werkzaamheden aan advocaat-stagiaires/paralegals op toepassing van de maximumregeling/2000 puntenregeling? Naar het oordeel van de Raad zou dit geen gevolgen moeten hebben voor de toepassing van deze regelingen mede omdat de gehanteerde grenzen al zeer ruim zijn.
- Voor advocaat-stagiaires van High Trust kantoren die met specifieke vakken van de Beroepsopleiding zijn gestart hanteert de Raad al een Verklaring Advocaat-Stagiaire met daarin specifieke voorwaarden waarbinnen het werken onder begeleiding van een patroon mogelijk is. Die voorwaarden zijn hieronder opgenomen. In hoeverre zouden die voorwaarden als randvoorwaarden

² Zie ook: <https://kenniswijzer.rvr.org/werkinstructies-vaststellen/allerechtsterreinen/art.-02-bvr-vergoeding.html>

gehanteerd kunnen worden voor het verrichten van werkzaamheden onder begeleiding van een patroon?

- Kan de inschakeling van advocaat-stagiaires/paralegals wel via een aanpassing in de inschrijvingsvoorwaarden geregeld worden of is daarvoor een aanpassing van de Wrb/het Bvr nodig?

5. Wet- en regelgeving:

a) Artikel 37 lid 1 Wrb

Het bestuur verstrekt aan een rechtsbijstandverlener een subsidie, genoemd vergoeding, voor:

- a. de door hem op basis van een toevoeging verleende rechtsbijstand;

b) Artikel 2 Bvr

Rechtsbijstandverleners ontvangen overeenkomstig de bepalingen van dit besluit een vergoeding voor de verlening van rechtsbijstand op basis van een toevoeging als bedoeld in artikel 37 van de wet alsmede voor de verlening van rechtsbijstand in een piketzaak

Uit art. 2 Bvr volgt dat alleen de werkzaamheden van de toegevoegde rechtsbijstandverlener voor vergoeding in aanmerking komen, tenzij sprake is van noodzakelijke waarneming tijdens ziekte, vakantie en/of andere noodzakelijke afwezigheid.

c) Beleid op kenniswijzer:

Uitgangspunt is dat alleen de toegevoegde advocaat werkzaamheden kan declareren, tenzij sprake is van waarneming. Bijvoorbeeld tijdens ziekte, vakantie en/of andere noodzakelijke afwezigheid.

De advocaat hoeft niet meer te vragen om toestemming voor in de plaatsstelling. Om die reden toets je marginaal op werkzaamheden van meerdere advocaten.

d) Artikel 1 j inschrijvingsvoorwaarden:

De advocaat dient de zaken waarin hij is toegevoegd persoonlijk te behandelen dan wel de aan hem toebedeelde piketdiensten persoonlijk te verrichten, behoudens gevallen waarin sprake is van overmacht, ziekte, op dezelfde dag geplande zittingen in andere zaken of andere zwaarwegende redenen. In dat geval zorgt de advocaat voor waarneming. Indien een andere advocaat voor hem waarneemt, blijft ook de toegevoegde advocaat aanspreekbaar op de kwaliteit van de verleende rechtsbijstand.

e) Artikel 1 k inschrijvingsvoorwaarden:

De advocaat laat medewerkers van het kantoor die geen advocaat zijn, in toegevoegde zaken geen andere dan ondersteunende werkzaamheden, zijnde geen rechtsbijstand, verrichten. Bij overdracht van een dossier aan een andere advocaat wordt om mutatie van de toevoeging verzocht. De advocaat draagt daarbij zorg voor een volledige en zorgvuldige overdracht van de bij de toevoeging(-saanvraag) behorende bescheiden.

f) Verklaring voor het onder begeleiding van een patroon verrichten van werkzaamheden door een advocaat-stagiaire verbonden aan High Trust-kantoor in Straf-, Asiel- of Vreemdelingenzaken

Voorwaarden voor het onder begeleiding van een patroon verrichten van werkzaamheden door een advocaat-stagiaire verbonden aan een High Trust kantoor:

- de patroon voldoet aan de inschrijvingsvoorwaarden van de Raad voor Rechtsbijstand op het hierboven aangegeven rechtsgebied(en)
- dat de stagiaire in loondienst is of op basis van een kostenmaatschap of als eenpitter is verbonden aan het High Trust-kantoor en hetzelfde kantooradres als de patroon heeft (geen buitenpatronaat);
- De toevoeging waarop door de advocaat-stagiaire werkzaamheden wordt verricht blijft op naam van de patroon. De patroon blijft eindverantwoordelijk. Zo is de patroon bij het eerste gesprek met de cliënt aanwezig.
- Er geldt een maximum van 50 toevoegingseenheden dat de stagiaire op grond van deze regeling kan doen.
- Dit maximum leidt niet tot verhoging van het maximum aantal toevoegingseenheden dat de patroon in totaal kan doen van 250.
- De verklaring geldt alleen voor de periode dat de stagiair volgens de inschrijvingsvoorwaarden nog niet gekwalificeerd is.
- Piket- en AC diensten vallen niet onder de regeling.
- Startpunt voor het mogen verrichten van werkzaamheden door de stagiaire in het dossier van de patroon, is de start van het onderwijs.
- Zodra volledig voldaan is aan de voor de hierboven aangegeven specialisatie geldende inschrijvingsvoorwaarden dient de advocaat-stagiaire een verzoek tot inschrijving voor de specialisatie bij de Raad voor Rechtsbijstand in.

f) Gedragsregel 13 Uitvoering opdracht

1. De advocaat voert de aan hem gegeven opdracht persoonlijk uit. De advocaat mag in overleg met zijn cliënt van dit uitgangspunt afwijken; tevens is het hem toegestaan om, in overleg met zijn cliënt, andere advocaten en zo nodig hulppersonen in te schakelen.
2. De advocaat mag zijn medewerkers die geen advocaat zijn slechts zelfstandig zaken laten behandelen indien hij zich ervan heeft overtuigd dat zij daartoe bekwaam zijn en hij het terrein waarop zij dit mogen doen, heeft afgebakend. De advocaat blijft tegenover zijn cliënt voor de uitvoering van de opdracht verantwoordelijk.

Toelichting op gedragsregel 13 uit de Gedragsregels (voor zover hier relevant):

Met persoonlijke uitvoering wordt niet beoogd, binnen de grenzen van het Burgerlijk Wetboek, de mogelijkheid van inschakeling van personeel, geautomatiseerde systemen, robots, enzovoort, te beperken. Daarvoor zal echter wel overleg met de cliënt nodig zijn. Dit geldt ook als de advocaat gebruikmaakt van een zogenaamde 'flexibele schil'. Dit zijn advocaten die niet op vaste basis zijn betrokken bij het advocatenkantoor, maar op flexibele basis worden ingeschakeld. In dat geval moet hierover worden overlegd met de cliënt, zodat duidelijk is met wie de cliënt een overeenkomst van opdracht aangaat en tevens wie de werkzaamheden verricht en waar de cliënt kan reclameren bij een toerekenbare tekortkoming in de nakoming van de verbintenis.

Een advocaat staat niet alleen in voor de kwaliteit van het door hem ingeschakelde personeel (of andere advocaten die onder zijn eindverantwoordelijkheid aan een zaak werken); op grond van de kernwaarde deskundigheid is hij gehouden om ook zelf zijn cliënt met een adequaat kennisniveau ter zijde te staan. Omdat het beroep van advocaat meer vergt dan alleen juridische deskundigheid, dient de bekwaamheid van de advocaat

in brede zin te worden onderhouden. De advocaat is zelf verantwoordelijk voor het vereiste kwaliteitsniveau, dat hij op peil kan houden door bijvoorbeeld de deelname aan intervisie of peerreview.

In het tweede lid en derde lid is opgenomen dat de advocaat tegenover zijn cliënt voor de uitvoering van de opdrachten verantwoordelijk blijft, ook als een andere advocaat of een hulppersoon wordt ingeschakeld. Deze bepaling gaat ervan uit dat de behandelend advocaat zelfstandig de hulp inroept van een hulppersoon of een andere advocaat, zonder tussenkomst van de cliënt. Uiteraard kent de hulppersoon of de andere advocaat een eigen – zelfstandige – verantwoordelijkheid. Voorkomen moet echter worden dat de cliënt – bij een toerekenbare tekortkoming – van het spreekwoordelijke kastje naar de muur wordt gestuurd. Dit laat onverlet dat het ook de cliënt zelf kan zijn die de hulppersoon of een andere advocaat inschakelt of dat over die verantwoordelijkheid voorafgaand aan de inschakeling met de cliënt afspraken worden gemaakt.

Bespreknotitie verrichten van rechtsbijstand door paralegals in een toevoeging en in extra uren zaken

Inleiding

Met ingang van 1 januari 2020 kunnen patroons hun advocaat-stagiairs die nog niet aan de deskundigheidseisen voldoen rechtsbijstand laten verrichten in een toevoeging. Per 1 juli 2020 is voorts in de inschrijvingsvoorwaarden aangekondigd dat advocaten per 1 januari 2021 paralegals rechtsbijstand kunnen laten verrichten in toevoegingen.

De paralegals moeten voldoen aan de volgende eisen:

- De paralegal heeft tenminste een juridische HBO opleiding met goed gevolg afgerond (HBO opleiding rechten of HBO opleiding Sociaal-juridische dienstverlening) en;
- De paralegal is in loondienst bij de advocaat en werkzaam bij hetzelfde kantoor en op het zelfde kantooradres als die advocaat en;
- De paralegal verricht de rechtsbijstand onder verantwoordelijkheid van de advocaat en binnen de kaders zoals omschreven in Gedragsregel 13 van de NOvA en;
- De volgende rechtsbijstand vallen niet onder deze regeling:
 - Rechtsbijstand in het kader van piket- en AC-diensten
 - Rechtsbijstand op het terrein van het psychiatrisch patiëntenrecht, jeugdstrafrecht en civiel jeugdrecht.

Bij het stellen van de voorwaarden is (voor zover mogelijk) gekozen voor soortgelijke kaders als de voorwaarden die reeds voor advocaat-stagiairs gelden en wordt uitgegaan van de bestaande kaders zoals die omschreven zijn in Gedragsregel 13. Die regel bepaalt dat de advocaat zijn medewerkers die geen advocaat zijn slechts zelfstandig zaken kan laten behandelen indien hij zich ervan heeft overtuigd dat zij daartoe bekwaam zijn en hij het terrein waarop zij dit mogen doen, heeft afgebakend. De advocaat blijft tegenover zijn cliënt voor de uitvoering van de opdracht verantwoordelijk.

De Raad heeft in eerdere overleggen in 2020 met de NOvA afgesproken dat we bezien of nadere voorwaarden gesteld gaan worden al dan niet aan de hand van het uitvoeren van pilots/experimenten en het nader vast stellen van best practices waarin ook de het uitbesteden van werkzaamheden aan paralegals wordt opgenomen.¹ Deze bespreknotitie kan als leidraad dienen om te bepalen of en zo ja welke nadere voorwaarden we in de inschrijvingsvoorwaarden 2021 zouden willen stellen.

Desk Research, experimenten en pilots

Er is door de Raad onlangs een offerte uitgezet voor een onderzoek naar de mogelijkheden van de inzet van paralegals in sociale praktijken. Het gaat in eerste instantie om een verkennend en/of literatuuronderzoek (deskresearch) met interviews en onderzoek en observaties bij advocatenkantoren. Daarbij kan gekeken worden naar de bestaande inzet van paralegals op advocatenkantoren en andere branches. Het onderzoek moet uitmonden in een rapportage die laat zien wat de mogelijkheden zijn voor het verantwoord en rendabel inzetten van een paralegal binnen de sociale advocatuur.

¹ Zie voor het verrichten van werkzaamheden door paralegals binnen de toevoeging van een advocaat ook het rapport van de commissie Van der Meer, *Andere Tijden. Evaluatie puntentoekenning in het stelsel van gesubsidieerde rechtsbijstand*, p. 12, 58, 87-88, 117 en 143.

Vanaf 2021 zou vervolgens gestart kunnen worden met experimenten en pilots in dit kader. Deze worden dan vorm gegeven in overleg met de NOvA en de VSAN. Mede aan de hand van de uitkomst van die pilots kunnen aanvullende regels of handreikingen voor de inzet van paralegals worden gegeven. Eventuele nadere voorwaarden zouden dan gesteld kunnen worden in de inschrijvingsvoorwaarden 2021 of later.

Best practices

Eerder hebben we besproken dat de verdere afbakening van welke rechtsbijstand wel/niet kunnen worden uitbesteed aan paralegals nader gedefinieerd zal moeten worden via best practices. De NOvA heeft daartoe aangegeven met specialisatieverenigingen te willen gaan afspreken dat ze in hun eventuele subsidieaanvragen in het kader van rechtshulp pakketten (de 10 miljoen) ook ruimte inbouwen voor het uitbesteden van rechtsbijstand aan paralegals en best practice daaromtrent. Daarbij moeten niet alleen best practices worden beschreven maar ook welk deel van het proces door arbeidsdeling bij paralegals belegd zou kunnen worden.

Vraag: Voor zover de Raad bekend is, zijn dergelijke subsidieaanvragen nog niet ontvangen. Is het de NOvA bekend of dergelijke subsidieaanvragen binnenkort zullen worden ingediend?

Zijn er vormen van rechtsbijstand te bedenken die niet door paralegals uitgevoerd zouden moeten worden?

In de aankondiging hebben we gekozen voor een formulering die zo veel mogelijk aansluit bij Gedragsregel 13. De advocaat is daarbij zelf verantwoordelijk voor de inschakeling van een paralegal en kan hierop tuchtrechtelijk worden aangesproken. Zijn er desalniettemin vormen van rechtsbijstand te bedenken waarvan we vinden dat deze (op dit moment) niet door een paralegal uitgevoerd zouden moeten worden en willen we dit vastleggen in de inschrijvingsvoorwaarden?

Bij het beantwoorden van deze vraag moet bedacht worden dat de ervaring en het niveau van paralegals met een juridische HBO of WO opleiding fors uiteen kan lopen. Er zijn paralegals die beschikken over jarenlange relevante werkervaring, bijvoorbeeld bij de griffie van een rechtbank, het OM of bij de IND. Andere paralegals hebben weer net hun HBO diploma behaald en beschikken (los van de stage) over geen enkele werkervaring.

Vragen:

1. Hoe staat de NOvA tegenover het zelfstandig (dus niet in het bijzijn van de advocaat) verrichten van de volgende werkzaamheden door paralegals?:
 - Het voeren van gesprekken met cliënten (intakegesprekken, tussentijdse besprekingen of eindgesprekken), in het bijzonder:
 - gesprekken met asielzoekers of vreemdelingen?
 - gesprekken met gedetineerden? (een dergelijke vraag hebben we al vanuit de praktijk ontvangen)
 - gesprekken met slachtoffers van een misdrijf?
 - Het bijwonen van getuigenverhoren?
 - Het als gemachtigde naar zittingen te laten gaan in gevallen waar geen procesvertegenwoordiging door een advocaat verplicht is, bijvoorbeeld in het bestuursrecht of bij de kantonrechter?
2. Voor advocaat-stagiairs hebben we opgenomen dat de patroon eindverantwoordelijk blijft en daarom bijvoorbeeld bij het eerste gesprek met de cliënt aanwezig is. Zou een soortgelijke bepaling ook voor paralegals moeten

worden opgenomen (waarbij de advocaat in wiens toevoeging de paralegal werkt bij het eerste gesprek aanwezig is)?

3. Zijn er andere vormen van rechtsbijstand te bedenken waarvan het minder wenselijk is als ze uitgevoerd zouden worden door paralegals?
4. Zouden er in de inschrijvingsvoorwaarden per 1 januari 2021 bepaalde werkzaamheden moeten worden uitgesloten?

Opleiding

In de inschrijvingsvoorwaarden is nu aangegeven dat *tenminste* een juridische HBO opleiding (HBO rechten of Sociaal Juridische dienstverlening) moet zijn afgerond. Het kan daarbij onduidelijk zijn of ook paralegals met een juridisch bachelor diploma behaald aan de Universiteit in de toevoegingen van hun patroons kunnen werken en of datzelfde geldt voor paralegals met een niet-juridische master of doctoraal.

Wellicht kan daarom ter verduidelijking nog worden aangegeven dat daarnaast de paralegal ook een juridisch bachelor- of juridisch masterdiploma behaald aan een Nederlandse universiteit of doctoraalexamen Nederlands recht, Fiscaal recht, Notarieel recht of Internationaal recht dat recht geeft op de meesterstitel behaald aan een Nederlandse universiteit kan hebben gevolgd. In de concept inschrijvingsvoorwaarden is daartoe een tekstvoorstel opgenomen.

Verhoging van het maximum aan toevoegingseenheden

Voor rechtsbijstand verricht door advocaat-stagiairs die nog niet aan de voorwaarden van een specialisatie voldoen in de toevoegingen van hun patroon hebben we de mogelijkheid opgenomen om de Raad te verzoeken om een verhoging van het maximum toevoegingseenheden met 50 eenheden.

De Raad is er geen voorstander van om een dergelijke mogelijkheid voor paralegals op te nemen.

Het werken door advocaat-stagiairs in de toevoegingen van hun patroon heeft iets tijdelijks, immers zolang ze zelf nog niet aan de voorwaarden voor de specialisatie voldoen. Bij paralegals is die tijdelijke begrenzing er niet. Dit zou kunnen leiden tot relatief meer verzoeken om verhoging van het maximum dan bij advocaat-stagiairs het geval is. Ook zou het een prikkel kunnen zijn om overmatig veel rechtsbijstand door een paralegal uit te laten voeren. Het huidige maximum aan toevoegingseenheden is ook al vrij ruim.

Vraag: hoe staat de NOvA tegenover het standpunt van de Raad om geen mogelijkheid in de inschrijvingsvoorwaarden op te nemen om te verzoeken om een verhoging van het maximum aantal toevoegingseenheden in het geval van het verrichten van rechtsbijstand door paralegals?

Ziet de NOvA mogelijkheden om naar aanleiding van de uitkomsten van het desk research, experimenten, pilots en opstellen van best practices wel een dergelijke verhoging van het maximum op te nemen?

Opgave doen bij de Raad omtrent inschakelen van paralegals?

Aanvankelijk hebben Raad en NOvA gesproken over een algemene meldingsplicht voor advocaten aan de deken mbt de inschakeling van paralegals in alle toevoegingszaken (ongeacht of sprake is van extra uren). Een dergelijke meldingsplicht is uiteindelijk niet in de aankondiging opgenomen en zou ook erg ver strekken. In betalende zaken is een dergelijke meldingsplicht er immers ook niet.

Het is voor de Raad wellicht wel wenselijk om in het kader van monitoring over gegevens te beschikken over de inschakeling van paralegals. Aan kantoren zou gevraagd kunnen worden om hier (vrijwillig) eenmalig opgave van te doen bij de Raad. Die gegevens zouden dan per kantoor worden geregistreerd door bijvoorbeeld de afdeling inschrijven en naast monitoring en onderzoek ook gebruikt kunnen worden in het kader van relatiebeheer. Er kan gekozen worden voor eenvoudige opgave (wel/niet inschakeling paralegals) of ook voor opgaaf van de naam van de paralegal. Er zou ook kunnen worden gekozen om uitvraag hierover te doen in een enquête.

Vraag: Hoe staat de NOvA tegenover het doen van een eenmalige vrijwillige opgave van kantoren bij de Raad over de inschakeling van paralegals?

Verrichten van rechtsbijstand door paralegals in bewerkelijke zaken?

Door de NOvA is reeds de vraag gesteld of de uren van de paralegal meegeschreven kunnen worden op de toevoeging en deze uren ook meegeteld kunnen worden voor de bewerkelijke zaken.

Het kan dan in dergelijke zaken gaan om rechtsbijstand verricht door paralegals in het forfaitaire deel (van belang bij het eerste verzoek extra uren) of om rechtsbijstand binnen een reeds toegekende extra uren aanvraag of vervolgaanvraag. Ten aanzien van de rechtsbijstand in het forfaitaire deel geldt dat bij een eerste aanvraag extra uren ook een toets plaatsvindt of de zaak feitelijk/juridisch complex is en of de uren in het forfait doelmatig zijn besteed. Die doelmatigheidstoets wordt bepaald door het concrete karakter van de zaak en zal ten aanzien van paralegals hetzelfde zijn als advocaten.

Die doelmatigheidstoets geldt ook voor het verrichten van rechtsbijstand binnen reeds toegekende extra uren besluiten. Zoals bekend wordt in extra uren zaken niet forfaitair, maar per uur vergoed en in blokken tot 50 uren. Het kan daarbij gaan om honderden uren per zaak, in zeer uitzonderlijke gevallen meer dan 1000 uren.

Over het verrichten van rechtsbijstand door paralegals binnen toegekende extra uren besluiten is door Raad en NOvA nog niet expliciet gesproken. Deze mogelijkheid hebben advocaat-stagiairs wel (na melding vooraf aan de Raad) in de toevoegingen van hun patroon.

De Raad begrijpt dat de behoefte om paralegals ook in extra uren zaken in te schakelen in de praktijk bestaat, onder meer op het terrein van het strafrecht.²

Vraag: Hoe staat de NOvA tegenover de mogelijkheid om paralegals rechtsbijstand te laten verrichten in een extra urenzaak? Ziet de NOvA bijzondere risico's?³

Bijzondere risico's, handhaving en toezicht

Zoals vaker bij het opstellen van nieuwe regelgeving kunnen zich situaties voordoen waarbij sprake kan zijn van misbruik of excessen. Te noemen valt:

1. Het (structureel) een paralegal inschakelen voor rechtsbijstand die (op grond van nog op te stellen best practices) idealiter niet aan paralegals overgelaten zouden moeten worden. Bijvoorbeeld het zelfstandig naar zittingen laten gaan, in gevallen

² Zie voor de inzet van paralegals in strafzaken ook *Andere Tijden*, p. 87-88

³ Indien de NOvA positief staat tegenover deze mogelijkheid, dan zou in ieder geval, net als bij advocaat-stagiairs, een meldplicht vooraf moeten gelden. Daarbij kan worden opgemerkt dat het in de praktijk ondoenlijk is om te toetsen of voldaan is aan de voorwaarden in de inschrijvingsvoorwaarden en de paralegal een HBO-opleiding heeft afgerond, in loondienst is bij de advocaat en op hetzelfde kantooradres werkzaam is als de advocaat.

- waarin geen verplichte procesvertegenwoordiging is (bestuursrecht, kantonzaken).
2. Het (structureel) laten verrichten van het merendeel van de werkzaamheden in een toevoeging door een paralegal
 3. Nalatigheid of grove fouten in de uitvoering van de werkzaamheden door paralegals
 4. Het inschakelen van een paralegal in strijd met de bepaalde voorwaarden in de inschrijvingsvoorwaarden (o.a. geen HBO opleiding, niet in loondienst)

Informatie uitwisseling met de deken en maatregelbeleid

Zoals gezegd blijft de advocaat te allen tijde verantwoordelijk voor de inschakeling van de paralegal en in de hierboven genoemde situaties zal in beginsel zal dan ook strijd kunnen zijn met gedragsregel 13 (en eventueel andere gedragsregels). Dergelijke excessen vallen dan ook binnen de toezichthoudende taken van de deken en het tuchtrecht.

Waar nodig is het wenselijk als hieromtrent informatie tussen Raad en de deken zou kunnen worden uitgewisseld op grond van de afspraken met de deken omtrent informatie uitwisseling. Met de deken zal dan moeten worden bezien op welke wijze de afspraken aangepast zouden moeten worden. De AVG zal hier wellicht ook in moeten worden betrokken omdat de paralegals waarover informatie kan worden uitgewisseld niet staan ingeschreven bij de Raad.

De Raad beschikt daarnaast over (veel beperktere) eigenstandige bevoegdheden ten aanzien van toezicht en handhaving zoals deze omschreven worden in artikel 17 van de Wet op de rechtsbijstand. Hieraan wordt uitvoering gegeven via het Maatregelbeleid.

Voor wat betreft de hierboven genoemde gevallen zal bij overtreding van de inschrijvingsvoorwaarden op grond van het maatregelbeleid nu ook al kunnen worden opgetreden. Maar ook in de andere genoemde gevallen (onder 1 en 3) zal de Raad –na afstemming met de deken- de mogelijkheid willen blijven openhouden tot toepassing van het maatregelbeleid. Op grond van artikel 17 Wrb kan de Raad de inschrijving van een advocaat onder meer doorhalen indien de rechtsbijstandverlening door de advocaat niet voldoet aan redelijkerwijs te stellen eisen van doelmatigheid of zorgvuldigheid.

Bezien moet worden in hoeverre het maatregelbeleid van toepassing kan zijn in het geval van ondoelmatige of onzorgvuldige rechtsbijstandverlening door een paralegal. In beginsel zou je die rechtsbijstandverlening door een paralegal dan moeten kunnen zien als rechtsbijstandverlening door de advocaat die de paralegal heeft ingeschakeld (en die te allen tijde eindverantwoordelijk blijft). Ook in dergelijke gevallen is het wenselijk om de mogelijkheid te hebben op het maatregelbeleid toe te passen. De Raad beziet nog of voor wat betreft het verrichten van rechtsbijstand door paralegals binnen de toevoeging van een advocaat ook een opmerking in het Maatregelbeleid gezet kan worden.

Bijlage: Gedragsregel 13 plus toelichting

Regel 13 Uitvoering opdracht

1. De advocaat voert de aan hem gegeven opdracht persoonlijk uit. De advocaat mag in overleg met zijn cliënt van dit uitgangspunt afwijken; tevens is het hem toegestaan om, in overleg met zijn cliënt, andere advocaten en zo nodig hulppersonen in te schakelen.
2. De advocaat mag zijn medewerkers die geen advocaat zijn slechts zelfstandig zaken laten behandelen indien hij zich ervan heeft overtuigd dat zij daartoe bekwaam zijn en hij het terrein waarop zij dit mogen doen, heeft afgebakend. De advocaat blijft tegenover zijn cliënt voor de uitvoering van de opdracht verantwoordelijk.
3. Het bepaalde in het tweede lid is ook van toepassing ingeval de advocaat een andere advocaat of een hulppersoon inschakelt.

Toelichting

Wellicht was bij het opstellen van de Gedragsregels 1992 nog ruimte voor twijfel over de aard van de rechtsbetrekking tussen advocaat en cliënt. Tegenwoordig wordt algemeen aanvaard dat tussen de advocaat en diens cliënt een overeenkomst van opdracht als bedoeld in Titel 7 van Boek 7 BW tot stand komt.

De advocaat is in de uitoefening van zijn maatschappelijke rol van rechtshulpverlener dus tevens opdrachtnemer in civielrechtelijke zin. Dit uitgangspunt is sinds 2013 ook uitdrukkelijk erkend in inmiddels vaste tuchtrechtspraak. De tuchtrechter toetst de kwaliteit van de dienstverlening in volle omvang, maar houdt bij zijn beoordeling rekening met de vrijheid die de advocaat dient te hebben met betrekking tot de wijze waarop hij een zaak behandelt en met de keuzes waarvoor een advocaat bij de behandeling kan komen te staan. De vrijheid die de advocaat heeft met betrekking tot de wijze waarop hij een zaak behandelt en de keuzes waarvoor hij kan komen te staan zijn niet onbeperkt, maar worden begrensd door de eisen die aan de advocaat als opdrachtnemer in de uitvoering van die opdracht mogen worden gesteld en die met zich brengen dat zijn werk dient te voldoen aan datgene wat binnen zijn beroepsgroep als professionele standaard geldt. Die professionele standaard veronderstelt een handelen met de zorgvuldigheid die van een redelijk bekwaam en redelijk handelend advocaat in de gegeven omstandigheden mag worden verwacht (HvD 20 september 2013, nr. 6747, ECLI:NL:TAHVD:2013:260).

Omgekeerd heeft de cliënt als opdrachtgever dus ook te maken met een opdrachtnemer wiens rechtsbijstand zijn ingebed in een publiekrechtelijk kader met onder meer kernwaarden en die

dient te handelen met inachtneming van de professionele standaard. Het hof van discipline heeft niet met zoveel woorden omschreven wat tot die professionele standaard behoort, maar wijst erop dat het werk van de advocaat dient te voldoen aan datgene wat binnen zijn beroepsgroep als professionele standaard geldt. Langs die weg beïnvloeden de gedragsregels de wijze waarop de overeenkomst van opdracht moet worden uitgevoerd. Artikel 7:400, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek, biedt daartoe ook in civielrechtelijke zin de ruimte, door te bepalen dat van de wettelijke bepalingen wordt afgeweken door hetgeen voortvloeit uit de wet, de inhoud of aard van de overeenkomst van opdracht of van een andere rechtshandeling, of de gewoonte.

Deels sluiten de gedragsregels aan bij de bepalingen uit het Burgerlijk Wetboek, deels geven zij een specificatie of verbijzondering van die wettelijke bepalingen. In de voorgestelde reeks gedragsregels gaat het achtereenvolgens om:

- de vereiste zorgvuldigheid en het beginsel van de persoonlijke uitvoering van de opdracht (vgl. art. 7:401 en art. 7:404 BW);
- de informatieplicht jegens de cliënt/opdrachtgever (vgl. art. 7:403 lid 1 BW);
- het zijn van dominus litis en het neerleggen van de opdracht bij onoverbrugbaar verschil van inzicht (vgl. art. 7:402 en art. 7:408 lid 2 BW);
- het recht op een beloning en het vereiste van de redelijkheid daarvan (vgl. art. 7:405 BW);
- het doen van rekening en verantwoording van onder meer verschotten (vgl. art. 7:403 lid 2 en art. 7:406 lid 2 BW).

Met persoonlijke uitvoering wordt niet beoogd, binnen de grenzen van het Burgerlijk Wetboek, de mogelijkheid van inschakeling van personeel, geautomatiseerde systemen, robots, enzovoort, te beperken. Daarvoor zal echter wel overleg met de cliënt nodig zijn. Dit geldt ook als de advocaat gebruikmaakt van een zogenaamde 'flexibele schil'. Dit zijn advocaten die niet op vaste basis zijn betrokken bij het advocatenkantoor, maar op flexibele basis worden ingeschakeld. In dat geval moet hierover worden overlegd met de cliënt, zodat duidelijk is met wie de cliënt een overeenkomst van opdracht aangaat en tevens wie de rechtsbijstand verricht en waar de cliënt kan reclameren bij een toerekenbare tekortkoming in de nakoming van de verbintenis.

Een advocaat staat niet alleen in voor de kwaliteit van het door hem ingeschakelde personeel (of andere advocaten die onder zijn eindverantwoordelijkheid aan een zaak werken); op grond van de kernwaarde deskundigheid is hij gehouden om ook zelf zijn cliënt met een adequaat kennisniveau ter zijde te staan. Omdat het beroep van advocaat meer vergt dan alleen juridische

deskundigheid, dient de bekwaamheid van de advocaat in brede zin te worden onderhouden. De advocaat is zelf verantwoordelijk voor het vereiste kwaliteitsniveau, dat hij op peil kan houden door bijvoorbeeld de deelname aan intervisie of peerreview.

In het tweede lid en derde lid is opgenomen dat de advocaat tegenover zijn cliënt voor de uitvoering van de opdrachten verantwoordelijk blijft, ook als een andere advocaat of een hulppersoon wordt ingeschakeld. Deze bepaling gaat ervan uit dat de behandelend advocaat zelfstandig de hulp inroept van een hulppersoon of een andere advocaat, zonder tussenkomst van de cliënt. Uiteraard kent de hulppersoon of de andere advocaat een eigen – zelfstandige – verantwoordelijkheid. Voorkomen moet echter worden dat de cliënt – bij een toerekenbare tekortkoming – van het spreekwoordelijke kastje naar de muur wordt gestuurd. Dit laat onverlet dat het ook de cliënt zelf kan zijn die de hulppersoon of een andere advocaat inschakelt of dat over die verantwoordelijkheid voorafgaand aan de inschakeling met de cliënt afspraken worden gemaakt.

Actiepunten en verslag overleg NOvA –RvR Inschrijvingsvoorwaarden 21 september 2020

Status: voorlopig

Aanwezig:

NOVA: Art. 5.1.2.e

RvR: Art. 5.1.2.e en Marjon Stegeman (MS)

1. Bespreeknotitie paralegals

Best practices

Subsidieaanvragen door specialisatieverenigingen waarbij aandacht is voor best practices waarin mede is aangegeven welke werkzaamheden wel/niet kunnen worden uitbesteed door paralegals zijn volgens Art. 5.1.2.e nog niet ingediend. De specialisatieverenigingen wachten ook voor wat betreft de best practices af wat er uit de uitwerking van de oplossingsroutes in het kader van de Stelselherziening voortkomt.

Zijn er vormen van rechtsbijstand te bedenken die niet door paralegals uitgevoerd zouden moeten worden?

Uitgangspunt is dat aangezien de eindverantwoordelijkheid voor de zaak bij de advocaat ligt, er bepaalde werkzaamheden zullen zijn waarbij deze altijd aanwezig moet zijn en die niet aan paralegals kunnen worden uitbesteed. Een limitatieve opsomming is niet te geven.

In het overleg zijn door Art. 5.1.2.e en Art. 5.1.2 de volgende voorbeelden genoemd van rechtsbijstand die op het eerste gezicht wel/niet door paralegals zouden kunnen worden uitgevoerd:

Minder goed/niet:

- Intakegesprek met cliënt waarbij de opdracht tot dienstverlening tot stand komt. Er moet daarin ook vertrouwen tussen advocaat en cliënt worden opgebouwd.
- Bijwonen van een getuigenverhoor
- De zitting (als procesvertegenwoordiger in het bestuursrecht/kantonrechter) tenzij de paralegal goed is ingevoerd en procedure/inhoudelijke behandeling is gestandaardiseerd.

Beter geëigend:

- Tussentijdse gesprekken met cliënt
- Dossier completeren/stukken opvragen bij cliënt (N.B. voor zover rechtsbijstand en geen administratieve werkzaamheden)
- Uitzoekwerk

Actiepunt:

Art. 5.1.2.e en Art. 5.1.2 doen uitvraag bij portefeuillehouders/specialisatieverenigingen om aan te geven welke werkzaamheden in ieder geval niet door paralegals zouden kunnen worden uitgevoerd. Het volgende en laatste overleg over de inschrijvingsvoorwaarden vindt plaats op 20 oktober a.s. Het zou wenselijk zijn als voor die datum een reactie is ontvangen.

Opleiding

Art. 5.1.2.e en Art. 5.1.2 kunnen zich vinden in de voorgestelde aanpassing ten aanzien van de opleiding (Juridische WO master of bachelor of doctoraaldiploma nader specificeren)

Verhoging van het maximum aan toevoegingseenheden

Art. 5.12.6 en Art. 5.12.7 kunnen zich vinden in het niet opnemen van een mogelijkheid om tot verhoging van het maximum aan toevoegingseenheden te verzoeken in het geval rechtsbijstand is verricht door paralegals. Deze vraag kan opnieuw gezien worden aan de hand van de uitkomsten van het desk research, experimenten, pilots en het opstellen van best practices/oplossingsroutes.

Opgave doen bij de Raad omtrent inschakelen van paralegals?

Art. 5.12.6 en Art. 5.12.7 hebben geen bezwaren tegen vragen aan kantoren om –ten behoeve van monitoring- bij de Raad eenmalig vrijwillig opgave te doen van de inschakeling van paralegals.

Verrichten van rechtsbijstand door paralegals in bewerkelijke zaken?

Actiepunt:

Art. 5.12.6 en Art. 5.12.7 doen uitvraag bij portefeuillehouders/specialisatieverenigingen om aan te geven of er behoefte is om paralegals in te zetten in bewerkelijke zaken. Welke risico's en gevolgen zien zij? Het volgende en laatste overleg over de inschrijvingsvoorwaarden vindt plaats op 20 oktober a.s. Het zou wenselijk zijn als voor die datum een reactie is ontvangen.

Andere bestuurlijke aangelegenheid

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Andere bestuurlijke aangelegenheid

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Elementen onderzoeksproject: voorwaarden voor effectieve functiedifferentiatie binnen de gefinancierde rechtsbijstand

Binnen de rechtspraak, en de gefinancierde rechtsbijstand in het bijzonder, is er bij het verlenen van rechtsbijstand nog maar beperkt sprake van inzet van paralegals (functiedifferentiatie) en technologie. Ervaringen in andere beroepsdomeinen en andere gebieden van de rechtspraak wijzen erop dat functiedifferentiatie, gecombineerd met een procesmatige benadering en technologie, effectieve inzet van expertise bij kennisintensieve dienstverlening kan bevorderen. Hierdoor kan een hogere kwaliteit van dienstverlening worden bereikt, tegen dezelfde of lagere kosten.

In dit onderzoeksproject zal middels een experiment worden onderzocht óf en, zo ja, onder welke voorwaarden inzet van paralegals binnen de gefinancierde rechtsbijstand, gecombineerd met een procesmatige benadering en technologische ondersteuning, kan leiden tot hogere kwaliteit van rechtsbijstandsverlening en/of een beter verdienmodel voor kantoren die gefinancierde rechtsbijstand verlenen.

Het onderzoeksproject draagt het karakter van een experiment. In samenwerking met de **deelnemende kantoren** wordt gedurende de onderzoeksperiode gestreefd naar een optimale organisatorische inrichting en werkwijze voor een aantal geselecteerde zaaktypen¹.

Teneinde de objectiviteit van de onderzoeksresultaten te vergroten wordt het experiment kritisch gevolgd door een auditcommissie. De auditcommissie bestaat uit een selectie van experts, aangevuld met vertegenwoordigers van de beroepsgroep en consumenten- of ombudsorganisaties. De resultaten van de nieuwe werkwijze en inrichting worden vergeleken met de situatie voorafgaand aan de invoering – nulmeting bij hetzelfde kantoor – en met de situatie bij andere kantoren (**maatkantoren**) die een meer traditionele werkwijze hanteren. Zo kan een uitspraak worden gedaan over de vraag of de rechtsbijstandsverlening in de nieuwe situatie daadwerkelijk tot verbeteringen leidt. De auditcommissie verricht hiertoe op een drietal momenten (een nulmeting en respectievelijk na zes en twaalf maanden vanaf de implementatie van de werkwijze) een onderzoek naar kwaliteit en kostenefficiëntie van de rechtsbijstandsverlening binnen de deelnemende kantoren en maatkantoren (bij de maatkantoren vindt geen nulmeting plaats).

Ten aanzien van de **kwaliteit** vindt een inhoudelijke beoordeling plaats door een commissie van experts, aangevuld met een klant- en een medewerkerstevredenheidsonderzoek.

Ten aanzien van de **kostenefficiëntie**: de economische werkelijkheid wordt door het experiment verstoord. Deelnemende kantoren worden gecompenseerd voor tijd en ondernemersrisico. Het experiment is hiermee noodzakelijkerwijs niet volledig realistisch. Bij de economische analyse wordt hiermee zoveel mogelijk rekening gehouden en wordt de economische realiteit zo goed mogelijk benaderd.

¹ Daarnaast kunnen paralegals binnen de kantoren ook voor andere, niet-geselecteerde zaaktypen werkzaamheden verrichten.

Maand en	Onderzoeksteam	Kantoren	Auditcommissie
1	Verkennde fase, - Nader literatuuronderzoek functiedifferentiatie (o.a.: triage, taakverdeling in rechtspraak en andere sectoren) - Analyse cijfers (kwantitatief) veelvoorkomende zaken sociale advocatuur, selectie zaaktypen - Kwalitatieve en economische analyse van geselecteerde zaaktypen (hoeveel uur per zaak aan welke activiteiten, gewenste kennis en vaardigheden, benodigde documentatie, kosten) - Onderzoeken huidige functiedifferentiatie binnen rechtsbijstand: - o Rechtsbijstandsverzekeraars, paralegals advocatuur, SJD-bewindvoerders binnen advocatuur - Onderzoek reeds beschikbare procesbeschrijvingen en werkinstructies voor behandeling van de geselecteerde zaaktypen - o Juridisch loket, - Onderzoek beschikbare technologie (intaketools, beslissingsondersteunende tools, juridisch-inhoudelijke tools, juridische informatievoorziening, kennismanagement)	Start selectieproces deelnemende en maatkantoren	Voorbereiden klant- en medewerkerstevredenheidsonderzoek/ economische analyse
2			
3	Vorbereidende fase: - Vorbereiden procesbeschrijvingen en technologie t.b.v. gebruik in project - Selectie deelnemende kantoren - Werving en opleiding paralegals	Definitieve selectie deelnemende en maatkantoren	Vorbereiden klant- en medewerkerstevredenheidsonderzoek/ economische analyse
4			
5			
6			

	-		
7	Startfase: - Intensieve monitoring urenbesteding en kwaliteit, waar noodzakelijk aanscherping procesbeschrijvingen, aanscherpen technologie - Periodieke intervisie deelnemende kantoren - Parallel: indicatief volgen vergelijkbare zaken bij maatkantoren	Implementatie nieuwe werkwijze, (gedeeltelijk) behandelen geselecteerde zaaktypen door paralegals	Nulmeting deelnemende kantoren Afname klanttevredenheidsonderzoek (na afronding elk dossier/ klantcontact)
8			
9			
10			
11			
12			
13	Eindfase: - Behandeling zaken door paralegals - Monitoring urenbesteding en kwaliteit, waar noodzakelijk aanscherping procesbeschrijvingen, aanscherpen technologie - Periodieke intervisie deelnemende kantoren - Parallel: intensieve monitoring vergelijkbare zaken (hogere intensiteit qua aantallen en diepgang)	Beheersing nieuwe werkwijze, (gedeeltelijk) behandelen geselecteerde zaaktypen door paralegals	Afname klanttevredenheidsonderzoek (na afronding elk dossier/ klantcontact)
14			
15			
16			
17			
18			
19	Evaluatie, eindrapport	Eindevaluatie	Eindrapport
20			

Vragen, PM:

- Drie proefkantoren, drie maatkantoren?
- Zoveel mogelijk vergelijkbaar (stedelijke omgeving, stad met juridisch loket en rechtbank)?
- Wanneer VSAN/ NOvA betrekken?
- Wanneer betrokkenheid HvA als meedenker beperken/ beëindigen?
- Hoe betrokkenheid softwareaanbieders borgen?

Risico's (te onderzoeken):

- Geen bereidheid bij kantoren om als proefkantoor te fungeren. Maatregel: betrekken NOvA, VSAN
- Geen bereidheid bij maatkantoren om als 'vergelijkingsmateriaal' te fungeren. Maatregel: betrekken NOvA, VSAN, eigen netwerk
- Geen beschikbaarheid paralegals. Maatregel: werven via rechtsbijstandsverzekeraars, Juridisch Loket en/ of detacheringbureaus
- Beschikbaarheid tools, intake tool: al beschikbaar?

Financiële aspecten:

- Kantoren een vergoeding voor kosten en ondernemersrisico? Hoe vast te stellen?
- Organisatie/ voorbereiding experiment is fors. Haalbaar onder aanbestedingsgrens?
- Onderzoek auditcommissie apart aanbesteden

Ten behoeve van het overleg d.d. 20 oktober 2020 tussen RvR en NOvA over de inschrijvingsvoorwaarden

Naar aanleiding van de vraag van de Raad voor Rechtsbijstand over de inzet van paralegals in het stelsel heeft de NOvA een uitvraag gedaan bij de portefeuillehouders gefinancierde rechtsbijstand en de portefeuillehouders strafrecht. Het gaat dan om de vraag welke werkzaamheden niet geschikt zijn voor een paralegal en de behoefte aan de inzet ervan in bewerkelijke zaken.

Handreiking

Indien wordt besloten tot publicatie van een handreiking, is het belangrijk om te melden wat de status hiervan is om te voorkomen dat advocaten deze handreiking als (verkapte) verplichting zien. De NOvA heeft het zo begrepen dat deze handreiking er puur komt om advocaten, die niet gewend zijn te werken met paralegals, tips te geven over welke werkzaamheden niet of minder geschikt zijn. Uiteindelijk blijft de inzet van een paralegal immers onder verantwoordelijkheid van een advocaat, die daarvoor ook aanspreekbaar en aansprakelijk blijft. Ook dat is goed om te blijven benoemen bij publicatie. In het verlengde hiervan is het nog wel belangrijker om dit uitgangspunt te blijven herhalen. Een paralegal doet alles uit naam en onder toezicht van een advocaat. Uiteindelijk is het derhalve de advocaat die inschat of de door hem of haar ingehuurd paralegal bepaalde werkzaamheden al dan niet aan kan en draagt daarvoor de verantwoordelijkheid in lijn met de gedragsregels. In hoeverre een paralegal ingezet kan worden hangt immers af van vele factoren: (het volume van) de werkzaamheden zelf, het (opleidings)niveau van de paralegal, de ervaring, etc. Ook moet altijd duidelijk moet zijn dat diegene ondersteunend werk verricht en dus optreedt onder verantwoordelijkheid van de advocaat.

Gezien het voorgaande en de verschillende reacties en meningen over de inzet van een paralegal, speelt inmiddels de vraag in hoeverre het verstandig en nodig is om een handreiking te publiceren. Dat kan worden besproken op 20 oktober aanstaande.

Over de meer concrete punten het volgende:

- Over het intakegesprek is discussie. Begrijpelijk, want niet voor elk rechtsgebied geldt dat een intake niet geschikt is voor een paralegal. Waar er portefeuillehouders zijn die aangeven dat een paralegal puur ter ondersteuning en dus extern onzichtbaar moet zijn, zijn er ook portefeuillehouders die hier genuanceerder over denken. Lijkt me goed om dit punt niet in de handreiking te benoemen en over te laten aan de eindverantwoordelijke advocaat om te bepalen.
- Voor wat betreft het strafrecht geldt onder andere het volgende:
 - Een paralegal zou geen eerste consult moeten verlenen op het politiebureau bij een aangehouden verdachte. Op zo'n moment moet je snel kunnen schakelen en wetskennis hebben. Je moet weten wat er boven het hoofd van de verdachte hangt voordat dat eerste verhoor begint. Wat zijn de relevante criteria m.b.t. het feit waarvan hij wordt verdacht. Ook moet je kunnen inschatten wat de consequenties voor de korte en de lange termijn zijn als het gaat om de vraag of je moet zwijgen of niet. Dat kun je pas als je langere tijd meeloopt. Dat maakt een dergelijk consult minder geschikt voor een paralegal.
 - Voor wat betreft het bijwonen van een verdachtenverhoor moet er onderscheid gemaakt worden tussen eenvoudige strafzaken waarbij het bewijs evident is, bijvoorbeeld de bekende verdachte van een winkeldiefstal bij de AH, zonder geweld o.i.d. Maar er zijn ook zeker verhoren die echt door een ervaren advocaat moeten worden bijgewoond. Voorstelbaar zou kunnen zijn dat er aansluiting wordt

gezocht bij het strafmaximum dat op een verdenking staat. Als het gaat om feiten waar meer dan 4 jaar gevangenisstraf op staat zou je kunnen stellen dat daar een advocaat bij moet zijn.

Deze punten leiden er uiteraard niet toe dat andere werkzaamheden binnen het strafrecht wel door een paralegal kunnen worden gedaan. De portefeuillehouders strafrecht zijn bijvoorbeeld van mening dat vrijwel niets in het strafrecht kan worden uitbesteed aan een paralegal. Ook hier blijft gelden: laat dit aan de advocaat om te bepalen.

- Mediationgesprekken zijn niet geschikt voor een paralegal.
- De NOvA gaat ervan uit dat de werkzaamheden waarvan de wet voorschrijft dat ze door een advocaat moeten worden verricht in de handreiking komen te staan.

Bewerkelijke zaken

Over al dan niet de behoefte aan inzet in bewerkelijke zaken wordt hetzelfde aangegeven mbt de eindverantwoordelijkheid, aangezien er geen verschil bestaat tussen werkzaamheden binnen een toevoeging en werkzaamheden binnen een extra uren zaak. Kortom: als er behoefte is en het kan, laat het aan de advocaat om te beoordelen.

Probleem daarbij blijft natuurlijk de doelmatigheid.